Autor Guste Santini
Srijeda, 02 Siječanj 2013 17:13

Dogovorom između republikanaca i demokrata izbjegnuta, za sada, „fiskalna litica“. Eurozona, obvezno, a EU prema svome nahođenju od početka ove godine provodi Fiskalni pakt. Tako amerikanci ne žele isšproto rast gpsšpdarstva dinamiziranjem javnog duga, dok javni dug članice eurozone žele smanjiti. Prva se politika naziva ekspanzivnom, a druga kontraktivnom. Evo, kako je to moguće .....

SAD su daleko najznačajnije gospodarstvo na svijetu. Oni mogu što i kada hoće. Za sada im nitko, pa ni moćna Kina, ne može uputiti bilo kakvu učinkovitu kritiku kako amerikanci žive na račun ostalog svijeta. Oni potencijalnim kritičarima jednostavno odgovaraju: gospodo, naš deficit na računu platne bilance nije ništa drugo doli protustavka rasta vašeg gospodarstva. Jasno, amerikanci su u pravu. Naime, ukoliko, recimo, kinezi ne bi kupiovali obveznice i/ili imovinu SAD-a; one ne bi bile u stanju ostati uvozno otvorena zemlja kao što je to danas, dakle, morale bi povući nekakve protekcionističke mjere. Smanjenje izvoza za kinesko gospodarstvo, vrijedi i za ostale isporučitelje robe američkom tržištu, moglo bi imati snažne kontraktivne učinke, i to ne samo zato što bi se smanjio kineski izvoz, već bi očekivanja bila pesimističnija, pa bi, prema tome, investicije usporile čime se otvara kontraktivna spirala. Zato kinezi tako ustrajno financiraju deficit na tekućem računu SAD-a. Ni tu priča nije konačna. Promatramo li globalno tržište putem broja i ekonomske snage multinacionalnih korporacija SAD su i danas dominantna sila. Uostalom, postavlja se pitanja - koliki je dio američkog vanjskotgovinskog deficita rezultat uvoza roba američkih mulitinacionalnih korporacija. Drugim riječima, SAD imaju daleko veći nacionalni od društvenog proizvoda, s jedne strane, i, s druge strane, američki dolar je svijetska rezervna valuta. Njezina dominantna pozicija je neupitana jer se američki dolar temelji na naftnom standardu. Jasno, ni to nije sve. Da se ne upuštam u predugačku priču, spomenut ću da je američko gospodarstvo gospodarstvo velike dodane vrijednosti. Naime, htjeli ili nehtjeli mi to priznati činjenica je da su SAD dominantna gospodarska sila kada su u pitanju inovacije, i to kako u području novih proizvoda tako i u području novih tehnologija; što će zadržati još mnogo godina.

Eurozona je skup različitih država s različitim gospodarskim i društvenim karakteristikama. Drugačije rečeno, članice eurozone imaju različitu razinu socijalne zaštite, različitu produktivnost, različito određenje prema vlastitim i ukupnim društvenim rizicima – one su toliko različita da ih je vrlo teško uspoređivati kao što je teško usporediti kruške s jabukama, iako su obe voće. Različitost znači i različite mogućnosti ali i moguće dosege svake od članica eurozone. S jedne strane, imamo sjeverni dio eurozone koje su dio razvijenog i umreženog svijeta. Spomenimo njemačko gospodarstvo koje je svijetski lider. Nizozemsko gospodarstvo, iako neupredivo manje, dio je razvijenog svijeta i umrežen je u isti na najučinkovitiji način. Osim

toga, gospodarstva sjevernog dijela eurozone umrežena su u svjetsko gospodarstvo, pa, prema tome, dijele sve blagodati razvijenog svijeta. To je moguće vidjeti iz temeljnih makroekonomskih podataka kao što je: stopa rasta gospodarstva, stopa rasta nezaposlenih, salda na tekućem računu platne bilance, kreditni rejting, itd. Na drugoj strani imamo države koje su uvozno otvorene, a izvozno inferiorne zemlje koje su, u dobra vremena, koristile svoj preferencijalni status članice eurozone; kada je došla kriza svi su problemi „isplivali“, tako da je pitanje da li će – i dokle – ostati članice eurzone. Razvijene zemlje, na čelu s Njemačkom, vrše značajne napore kako bi stabilizirale gospodarstva članica eurozone. Ipak, istini za volju, razvijene zemlje ne žele priznati da su i same stvarale probleme u kojima se sada nalaze članice juga, već inzistiraju da cijenu izlaska iz krize plate zemlje juga. Socijalni nemiri i pad ugleda eurozone snažan su pokazatelj stanja u eurozoni. Kao što sam pisao na ovim stranicama, cijenu izlaska iz krize morat će platiti sve članice eurozone. Na njima je da dogovore modus vivendi i modus operandi. U protivnom nije izgledno da će tvrdo budžetsko ograničenje, kako ga zagovara Fiskalni pakt, uspjeti.

Prema tome, u isto vrijeme američko gospodarstvo poseže za instrumentarijem koji će dinamizirati gospodarski razvoj, dok gospodarstva eurozone posežu za stabilizacijskim mjerama koje imaju za cilj uravnotežiti proračun što nazivaju „zlatnim pravilom“. Prvi slučaj možemo interpretirati kao oblik keynesijanizma, a drugi kao monetaristički. Ovaj tekst sam napisao samo zato da anaticipiram moje stavove glede očekivanih interpretacija kako bi se hrvatska vlast morala fokusirati na dinamiziranje gospodarskog rasta putem rasta javne potrošnje. Mi smo mala i nebitna zemlja. Osim toga prvog srpnja ove godine postajemo punopravna članica EU i time implicite i eksplicite moramo promjeniti način razmišljanja i pokušati učiniti što je moguće, a ne što bi željeli. To je velika razlika. Quod licet Jovi, non licet bovi .